fra hende fra 1838—40 viser ogsaa, at Spørgsmaalet om Kvindens Frigørelse ikke sjældent kom frem i Stockholms literære Kredse.

At Fredrika Bremer og Geijer i Spørgsmaalet om Kvindens Opgave og Betydning for Samfundet har indvirket paa hinandens Opfattelse, er sandsynligt, om de end ikke altid følges ad i Tillæmpningen. Det er maaske ikke for meget sagt, at Grunden til det Arbejde for Kvinden, som vi nu nyder Frugten af, er lagt af disse to. Denne Grund er *det kristelige Personlighedsbegreb*, og Grundlæggerne hørte til de ædleste og i sædelig Henseende højest staaende Personligheder, vort Land har at opvise. Vi holder af at tro, at Kvindesagen hos os har faaet sit Præg af disse sine Grundlæggere og vil beholde det.

Men Geijer døde, og Fredrika Bremer stod alene, kun lidet forstaaet, om end alt mere og mere overtydet om den Idés Sandhed, som hun havde besluttet at hellige Resten af sit Liv. Hun skrev sin *Hertha* og gav i denne sociale Roman et Billede af det *udartede* Hverdagsliv samt af den Grusomhed, der blev begaaet ved at indestænge Kvinden i dette som hendes *eneste* Virkefelt. Hun viste, at man maatte give Kvinden et Maal for sit Liv, selv uafhængigt af Ægteskabet, naar hun ikke skulde gaa under, at man burde vække hendes Ansvarsfølelse som Menneske og Forstaaelse af, at ogsaa hun havde Borgerpligt. Bogen blev i de konservative Kredse modtagen med den skarpeste Kritik; at den som literært Produkt havde sine store Mangler, indsaa' Forf. selv senere, men at hun skrev den og derved ofrede sin Forfatter-Popularitet for sit Livs Opgave, det — siger hun i et Brev — „skal glæde mig i min Dødsstund".

Og da hun ti Aar senere døde, da var — i Følge en af hendes Biografer — det meste af, hvad hun i Hertha havde fordret som Vilkaar for Kvindens Frigørelse, opnaaet.

* * *

Herthastriden danner et Vendepunkt i det svenske Kvindespørgsmaals Udvikling. Et nyt Forfattermærke, „*En ropandes röst*", optraadte i „Aftonbladet", skiftede med skarp Forstaaelse og god Takt Ret mellem de stridende og fremholdt med Styrke, at det var Ret og Pligt at aabne Kvinden Adgang til Arbejdsfelter ogsaa udenfor Hjemmet. Navnlig lagdes der